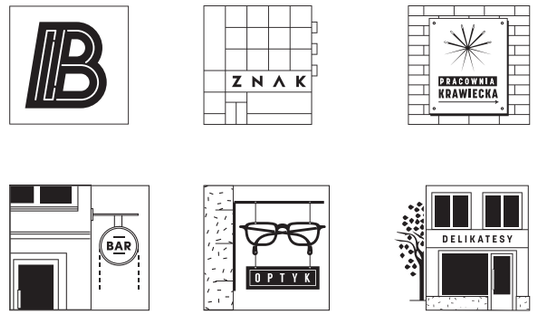

Od strony ulicy

Poradnik dobrych praktyk szyldowych dla śródmieścia Gdyni

Od wydawcy:

Szanowni Państwo!

Przestrzeń miejska ulega ciągłym modyfikacjom – żyje i ewoluuje wraz ze zmianami społecznymi i gospodarczymi. Pęd tych zmian spowodował chaos informacyjny w naszym otoczeniu. Treści wizualne, którymi jesteśmy atakowani z każdej strony, wymagają usystematyzowania. Powoli tracimy możliwość oglądania Miasta i architektury w jej czystej formie. Od dłuższego czasu podejmujemy liczne i różnorodne działania, mające na celu poprawę jakości informacji wizualnej w przestrzeni miejskiej. Chronimy dziedzictwo kulturowe Gdyni i dlatego pracujemy nad usystematyzowaniem przekazu komercyjnego. Uznaliśmy, że poza obowiązującymi przepisami prawa, potrzebne jest opracowanie pomocniczych narzędzi w formie abecadła dobrych praktyk szyldziarskich.

Publikacja, którą trzymają Państwo w ręku, ma być swoistym poradnikiem dla właścicieli lokali użytkowych i przedsiębiorców. Z pewnością spotka się też z przychylnym przyjęciem wśród projektantów identyfikacji wizualnej. Będzie pomocna w szczególności tym przedsiębiorcom, którzy posiadają lub użytkują lokale usługowe na terenie modernistycznego śródmieścia Gdyni, ale może też być stosowana w innych obszarach miasta. Zawarte w niej praktyczne informacje o różnych formach szyldów, sposobie ich komponowania na elewacji, technologii wykonania i sposobie montażu, przyczynią się z pewnością do poprawy jakości wizualnej w przestrzeni miejskiej. Jest to niezmiernie ważne tam, gdzie cele marketingowe i reklamowe wzięły górę nad racjonalnym wykorzystaniem przestrzeni publicznej.

Opracowanie publikacji powierzyliśmy Stowarzyszeniu Traffic Design, z którym współpracujemy od dłuższego czasu. Zrealizowało ono szereg działań projektowych i edukacyjnych, skoncentrowanych wokół informacji wizualnej, sztuki użytkowej i estetyki w przestrzeni publicznej naszego miasta. Samo stowarzyszenie zyskało ogólnopolską renomę w środowisku projektowym i artystycznym, a jego realizacje spotykają się z coraz większym uznaniem. Dowodem jest choćby ostatnie wyróżnienie w prestiżowym konkursie Innovation by Design Awards 2018, organizowanym przez amerykański magazyn Fast Company.

Publikacja niniejsza, bez względu na zmieniające się regulacje prawne, różnorodny charakter nowej zabudowy czy pojawiające się nowe technologie, będzie służyła nam przez wiele lat. Zasady doboru i komponowania szyldów na budynkach są niezmienne i ponadczasowe, a idea poszukiwania harmonii na styku informacji wizualnej z architekturą jest i będzie zawsze bardzo ważna.

Jesteśmy dumni z miejsca, w którym żyjemy. Dołóżmy wszelkich starań, by nasza firma i nasza działalność współgrały i współistniały z interesem wszystkich gdynian. Estetyczna i funkcjonalna przestrzeń publiczna jest naszym wspólnym dobrem.

05.11.2018

dr inż. arch. Marek Stępa
Wiceprezydent Gdyni

↑ **Fot. 1.** Fragment szyldu kawiarni „Cyganeria”. Litera przestrzenna.

Od autorów: O czym piszemy, a o czym nie i dlaczego

Poradnik zbudowany jest z pięciu części, w których omawiamy zasady lokowania, sposoby montażu, rodzaje szyldów, technologie oraz aspekty związane z kolorystyką, liternictwem i witrynami. W ostatniej części znajdują się ilustracje kilku śródmiejskich budynków. Na ich przykładzie pokazujemy konkretne, praktyczne rozwiązania.

Opisaliśmy zarówno techniki tradycyjne (tablica z literą malowaną, neon), jak i nowoczesne rozwiązania (litera płaska, cięta CNC), jednak celowo pominęliśmy najpopularniejszą obecnie formę szyldu, czyli kaseton. Szyldy równoległe wykonane w tej technologii uważamy za nieeleganckie, zaburzające rytmy i podziały architektury. Nie piszemy również o realizacjach autorskich, świadomie wychodzących poza standardy projektowania.

Chcieliśmy pokazać, że dobre praktyki to wachlarz możliwości, który pozwala stworzyć szyld dopasowany zarówno do charakteru biznesu, jak i miasta i architektury.

Tak samo jak szyldy, nasz poradnik można czytać i oglądać. Zapraszamy!

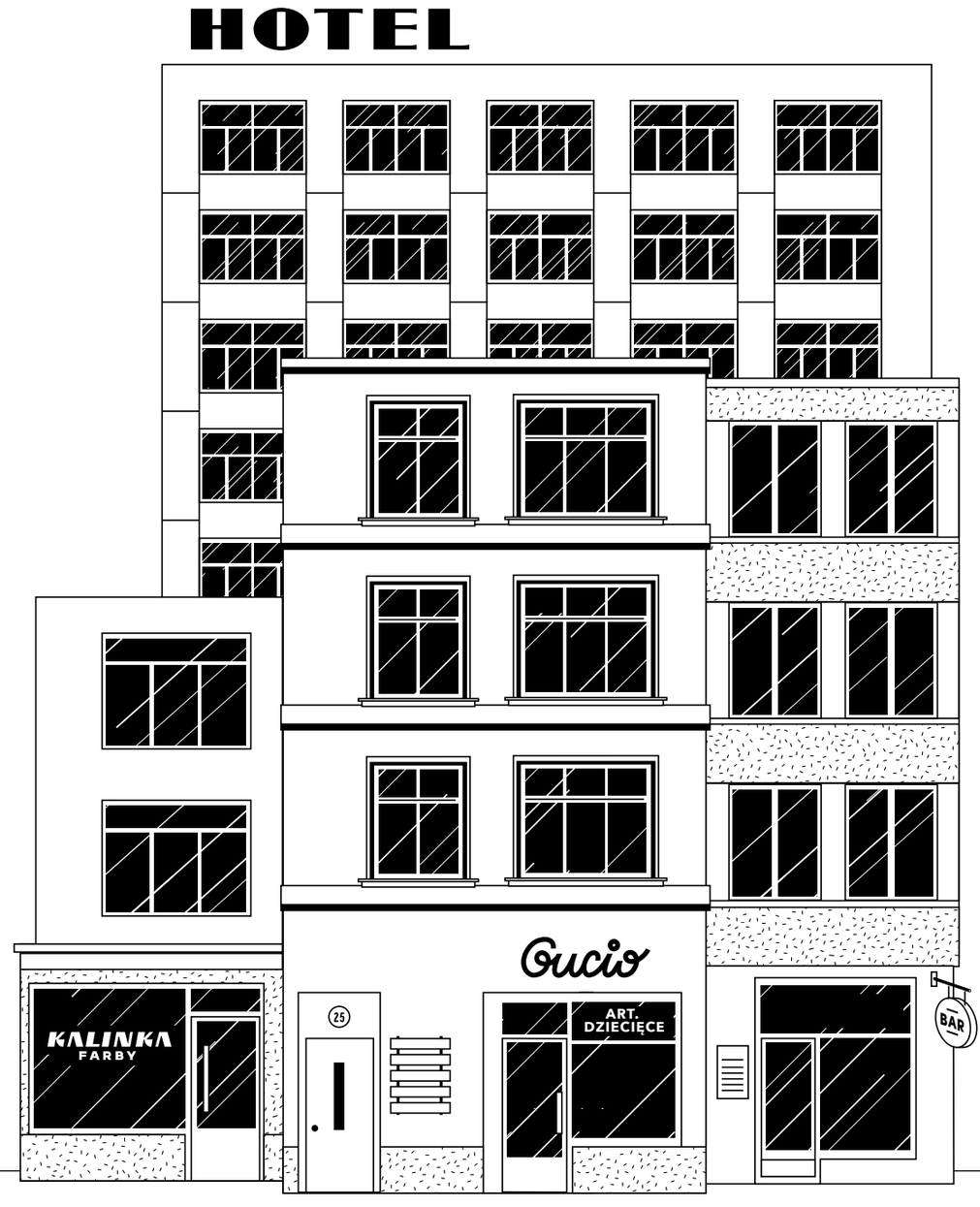

↑ **Fot. 2.** Fragment szyldu MHT. Litera przestrzenna, PCV, pleksi.

↑ **Fot. 3.** Szyld MHT. Litera przestrzenna, PCV, pleksi.

Lokowanie szyldu. Zasady ogólne

→ Rys. 1. Przykłady lokowania szyldów.

Podstawową zasadą przy doborze lokalizacji i formy szyldu oraz technologii, w której będzie on wykonany, jest podporządkowanie architekturze: charakterowi budynku i układowi fasady.

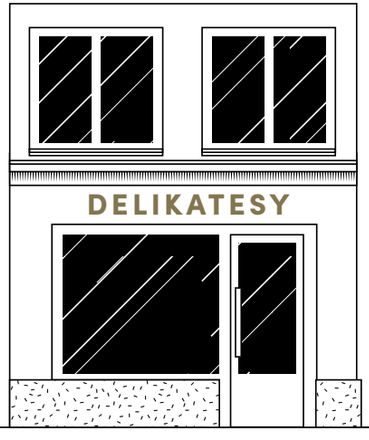
Zgodnie z prawem, każdy przedsiębiorca może posiadać szyld. Jednak na własny szyld równoległy lub semaforowy mogą zdecydować się jedynie użytkownicy samodzielnych lokali, znajdujących się w parterze z witryną i wejściem od strony ulicy. Lokale narożne mogą mieć po jednym szyldzie od strony obydwu ulic. Przedsiębiorcy, którzy prowadzą działalność na wyższych kondygnacjach lub w oficynie albo nie mają wejścia z ulicy, mogą zdecydować się na szyld wizytówkowy lub kierunkowy.

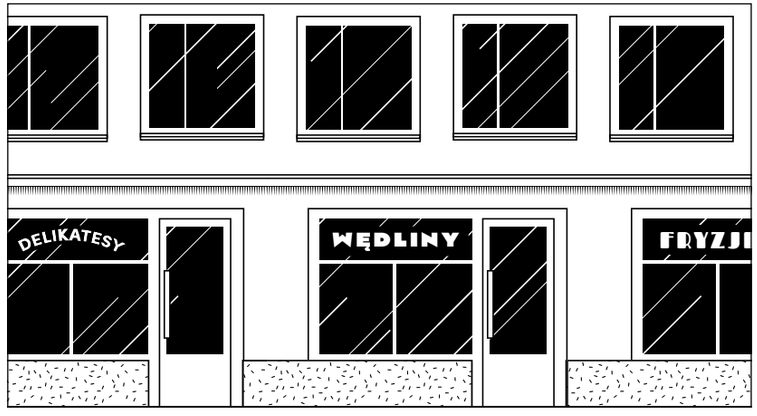
Szyldy nie powinny powodować uciążliwości dla użytkowników budynku, na którym się znajdują, dla przechodniów i kierowców.

↑ Rys. 2. Miejsce na szyld zazwyczaj wyznacza pas pomiędzy górną krawędzią witryny a parapetami okien pierwszego piętra. Ważne jest stosowanie marginesów ze wszystkich czterech stron szyldu. Zalecane przez nas proporcje to: 50% powierzchni na napis oraz po 25% na górny i dolny margines, z zachowaniem marginesów bocznych.

↓ Rys. 3. Jeśli na elewacji występują zdobienia, na przykład gzyms czy daszek, to pole na szyld automatycznie zostaje wyznaczone przez te elementy. Często szyld można łatwo wpisać poniżej linii gzymsu.

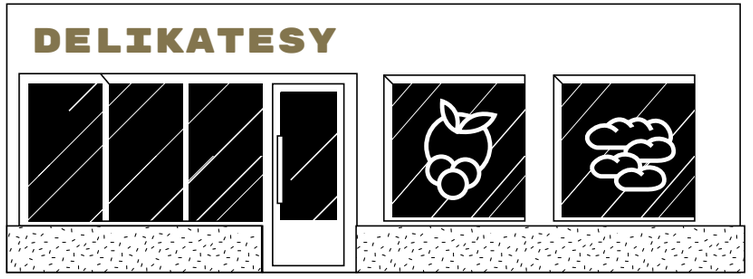

↑ Rys. 4. Gdy ulokowanie szyldu nad witryną jest niemożliwe, wówczas należy umieścić go w świetle witryny lub w nadświetlu.

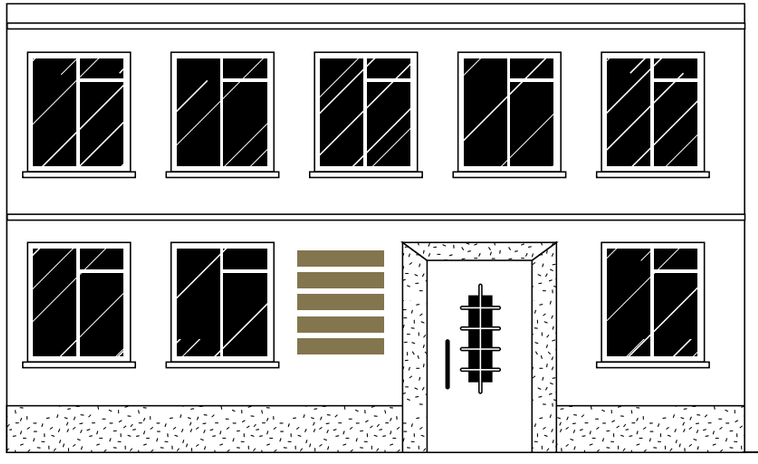

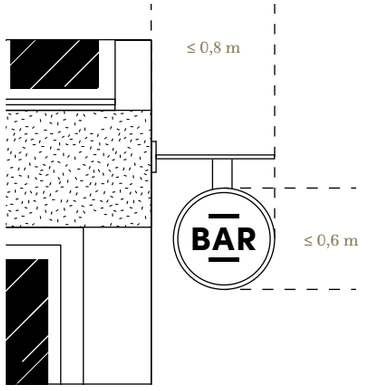
↑ Rys. 5. W przypadku witryn o zróżnicowanej szerokości, szyld powinien być wyśrodkowany względem linii witryny i drzwi z zachowaniem stosownych marginesów ze wszystkich czterech stron.

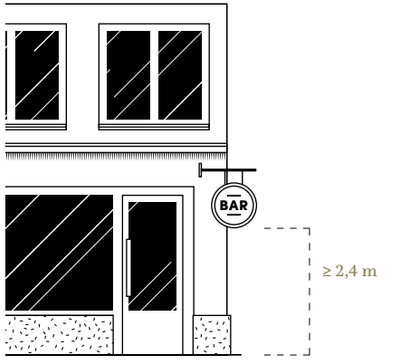

↑ Rys. 6. W przypadku lokali z szerokim pasem witryn, przedsiębiorcy nie powinni sztucznie wydłużać powierzchni szyldu ani multiplikować treści. Mogą za to podkreślić przynależność dalszej części witryny do danego lokalu stosując ażurową naklejkę z elementem graficznym lub wyszczególnieniem oferty (naklejka nie może przekraczać 15% powierzchni szyby i musi zostać umieszczona od wewnętrznej strony).

↓ Rys. 7. Szyld wizytówkowy to rozwiązanie dla użytkowników lokali znajdujących się na wyższych kondygnacjach, bądź parterowych, nieposiadających witryny i wejścia od strony ulicy.

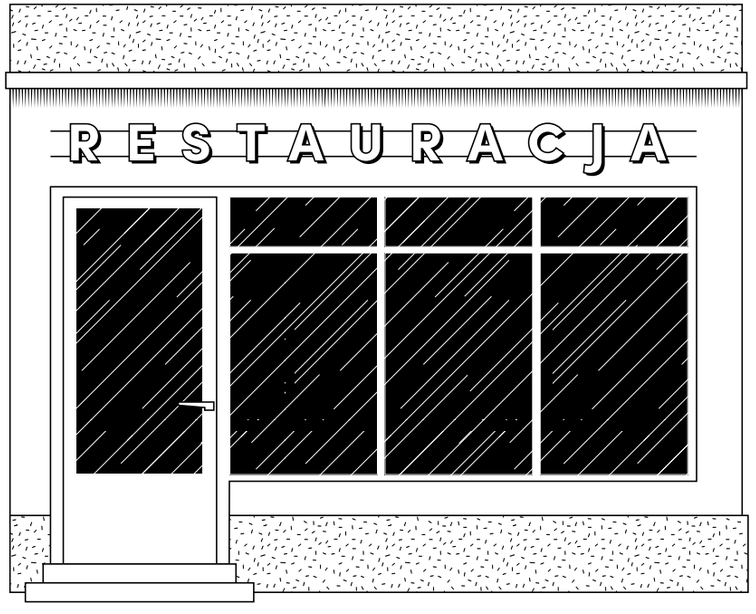

↑↑ Rys. 8 i 9. Miejsce szyldu semaforowego wyznacza górna linia witryny, nadświetla i pasa nad witryną. Ze względów bezpieczeństwa, najniższy element szyldu musi znajdować się powyżej 2,4 m od ziemi. Szyld nie może również odstawać od fasady dalej niż na 0,8 m, zaś najdłuższy wymiar tarczy nie może przekraczać 0,6 m. Ważne jest, by szyldy prostopadłe umieszczone w jednym budynku znajdowały się na tej samej wysokości.

Rodzaje szyldów

1. Szyld równoległy

Szyld równoległy to zazwyczaj główny szyld lokalu, którego treścią może być nazwa firmy lub informacja o rodzaju prowadzonej działalności. Najczęściej ma formę tekstu wpisującego się w prostokąt w układzie horyzontalnym. Elementami dodatkowymi mogą być: logotyp lub informacja o roku założenia firmy czy nazwisko właściciela.

↑ Rys. 10. Szyld równoległy montowany na szynach.

↑ Rys. 11. Szyld równoległy montowany na szynach.

Montaż

Montaż ma ogromne znaczenie dla estetyki i ostatecznego efektu. Wyróżniamy podstawowe sposoby montowania szyldu na fasadzie budynku: bez tła i na tablicy.

1.1 Bez tła

Szyny konstrukcyjne. Rozwiązanie systemowe, które ma wiele zalet. Uspójnia wielkość szyldów w obrębie jednego budynku i ogranicza ilość kotwień. Dzięki temu, gdy lokal zmienia funkcję, łatwo można zastąpić stary szyld nowym. Montaż szyn zalecamy nie tylko użytkownikom lokali, ale także właścicielom i administratorom budynków. Konstrukcja szynowa umożliwia sprawne ukrycie okablowania w przypadku szyldów świetlnych.

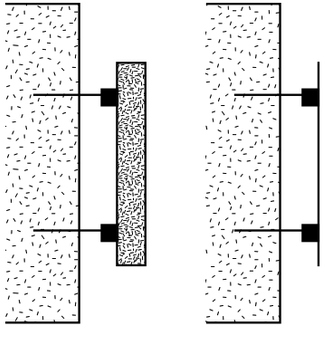
Ażurowa podkonstrukcja. Może być mocowana na szynach lub bezpośrednio na fasadzie. W obydwu przypadkach umożliwia łatwy montaż luźnych elementów. Jej formę należy dobrać do zastosowanego liternictwa i technologii. Może być to krata z profili lub konstrukcja pionowa. W niektórych przypadkach sama konstrukcja jest eksponowana i stanowi wartość estetyczną szyldu, w innych maluje się ją na kolor podobny do fasady, tak, by była możliwie niewidoczna.

↑ Rys. 12. Przykłady ażurowej podkonstrukcji montowanej na szynach.

↑ Rys. 13. Przykład ażurowej podkonstrukcji z wykorzystaniem siatki ogrodzeniowej.

← Rys. 14.
Przekrój poprzeczny mocowania szyny z szyldem.

↓ Fot. 4. Fragment szyldu „Dasea People” – litera przestrzenna drewniana montowana na szynach.

Szpilki (kotwy). Zaletą stosowania szpilek jest brak widocznych elementów montażowych. Dodatkowo umożliwiają one stworzenie dystansu, dzięki któremu szyld wydaje się lżejszy i bardziej elegancki. Wrażenie lekkości można wzmocnić stosując oświetlenie od strony elewacji, co daje tak zwany efekt halo.

Szpilki nie mogą być stosowane na elewacjach pokrytych wartościowymi materiałami okładzinowymi, takimi jak piaskowiec czy cegła fasadowa (chyba, że szpilki zostaną umieszczone wyłącznie w spoinach).

Przy tej metodzie montażu wskazane jest stosowanie dużego kontrastu walorowego między szyldem a elewacją. Najlepszy efekt światłocienia uzyskuje się stosując szyld jaśniejszy od elewacji.

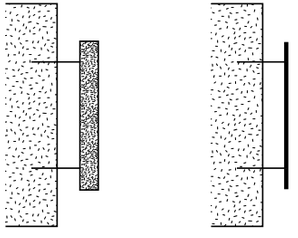
Szpilki powinny być kotwione na około 10 cm w mur. W przypadku budynków ocieplonych należy doliczyć grubość styropianu. Wskazane jest stosowanie jak najmniejszej ilości szpilek z jednoczesnym zachowaniem względów bezpieczeństwa.

↑ Rys. 15. Szyld zamocowany na szpilkach – litera przestrzenna.

↑ Rys. 16. Szyld zamocowany na szpilkach – litera płaska.

↑ Rys. 17. Przekrój poprzeczny mocowania na szpilkach.

1.2 Z tłem

Wyróżniamy dwa rodzaje podkładu:

- ochronny (w kolorze elewacji)

Formę podkładu nieodznaczającego się od fasady stosujemy w przypadku elewacji wykonanej z cennych materiałów okładzinowych, takich jak piaskowiec, czy tynki mineralne. Wówczas podkład imituje ścianę i zabezpiecza ją przed zbędnymi nawierceniami.

- ozdobny (kształtem i wzorem tablicy nadający szyldowi charakter)

Tablica kontrastująca ze ścianą raczej nie pasuje do architektury modernistycznej. W Gdyni zalecamy ją w przypadku budynków o charakterze wiejskim. Jej kształt, kolor i materiał z którego została wykonana tworzą dodatkową wartość. Zwykle stanowi tło dla litery malowanej.

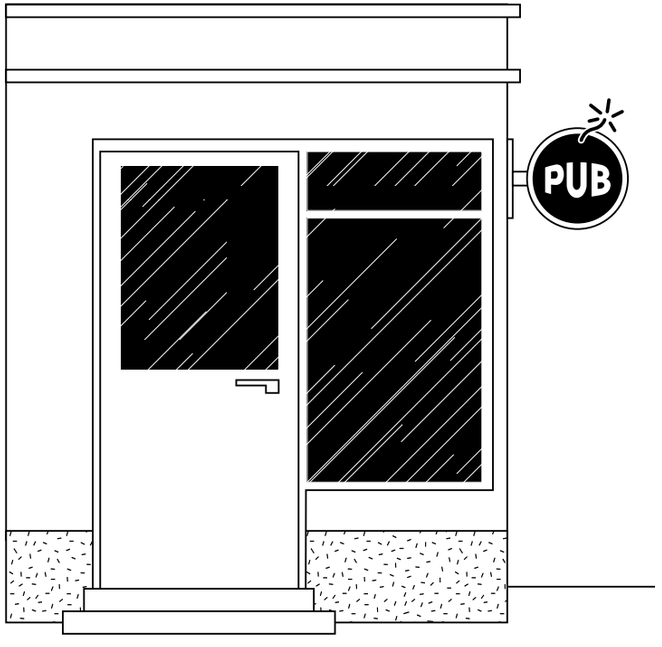
Stosowanie tablicy umożliwia korzystanie z wielu technik szyldowych, takich jak klejenie, wycinanie, mocowanie na szpilkach z dystansem, czy malowanie z użyciem kolorów metalicznych.

↑ Fot. 5. Szyld „Domu Rzemiosła” – litera przestrzenna montowana na podkładzie z efektem halo.

2. Szyld prostopadły (semaforowy)

Szyld semaforowy stosuje się przede wszystkim w przypadku ciasnych ulic, gdy niemożliwe jest dalekie odejście od lokalu, by odczytać szyld równoległy. Ta forma identyfikacji sprawdzi się również dla lokali z wąską witryną (poniżej 2 metrów) lub tych, które nie mogą posiadać szyldu równoległego ze względu na ograniczenia związane z walorami architektury (gzymsy, żłobkowania, brak odpowiedniej ekspozycji w witrynie). Ze względu na łatwość i małą inwazyjność montażu, jest to forma często stosowana w lokalach znajdujących się w budynkach historycznych.

↑ Rys. 18. Szyld semaforowy.

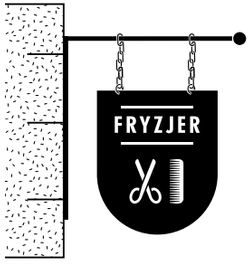
Dopuszcza się użycie szyldu semaforowego, jako uzupełnienie szyldu równoległego. Jeśli przedsiębiorca decyduje się na takie rozwiązanie, powinien pamiętać, by nie powielać informacji z głównego szyldu. Formą uzupełnienia może być znak graficzny, np. okulary dla zakładu optycznego, nożyczki dla fryzjera, czy też logotyp firmy.

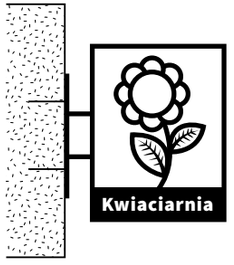

↑ Fot. 6. Szyld semaforowy zakładu naprawy obuwia Henryka Dadunia.

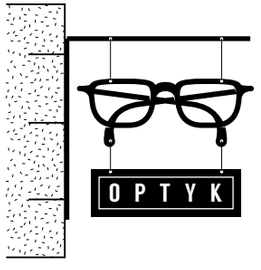
↑ Fot. 7. Szyld semaforowy Jubilera na ul. Starowiejskiej.

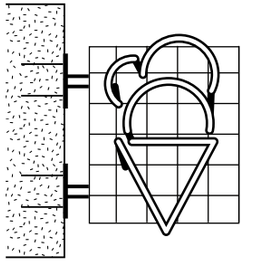

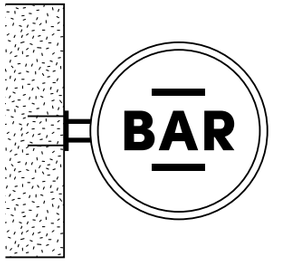
↑ Rys. 19 i 20. Tradycyjna forma semaforu – tablica malowana lub wyklejana. Szyldy zawieszone na trzymaku lub zamocowane na szpilki do fasady. Heraldyczny kształt pierwszego szyldu nawiązuje do form klasycznych, charakterystycznych dla zabudowy staromiejskiej.

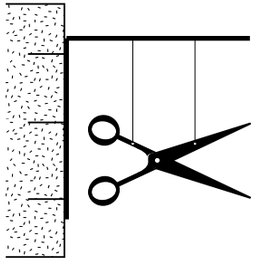

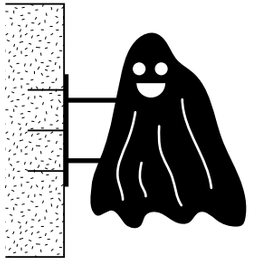
↑ Rys. 21 i 22. Szyld semaforowy w formie sygnetu z podpisem. Rozwiązanie zalecane dla lokali z wąską witryną bez możliwości zamontowania szyldu równoległego.

↑ Rys. 23 i 24. Szyldy semaforowe świetlne – neon i forma kasetonowa. Neon na semaforze montuje się na podkonstrukcji. Jeśli jest czytelny z obydwu stron, podkonstrukcja może być ażurowa, jeśli nie – należy zastosować podkład lub podkonstrukcję w formie żaluzji i zamontować neon po obydwu stronach.

↑ Rys. 25 i 26. Szyldy semaforowe w formie sygnetu lub symbolu branży mogą być stosowane jako uzupełnienie do szyldu równoległego dla lokali z szeroką witryną lub narożnych.

3. Szyld w świetle witryny

Dobrze zaprojektowany szyld ulokowany w świetle witryny może wyglądać atrakcyjniej niż na fasadzie. Jego montaż jest zwykle tańszy i łatwiejszy, znika problem kotwień i czynników atmosferycznych. Jest lepiej widoczny z poziomu przechodnia i dobrze widoczny z dalszej odległości. Może stanowić część ekspozycji wystawowej.

↑ Rys. 27. Szyld w świetle witryny.

4. Szyld wizytówkowy i kierunkowy

Szyld wizytówkowy i kierunkowy to rozwiązanie zalecane dla przedsiębiorców, których lokale nie spełniają warunków do posiadania innego szyldu – czyli dla wszystkich tych, którzy nie zajmują lokalu parterowego z własnym wejściem od strony ulicy i witryną.

Szyldy wizytówkowy i kierunkowy umieszcza się na przykład:

- na fasadzie parteru, przy głównym wejściu,
- na nieażurowych elementach ogrodzenia,
- na osobnej tablicy tzw. pylonie wizytówkowym, jeśli pozwala na to lokalizacja.

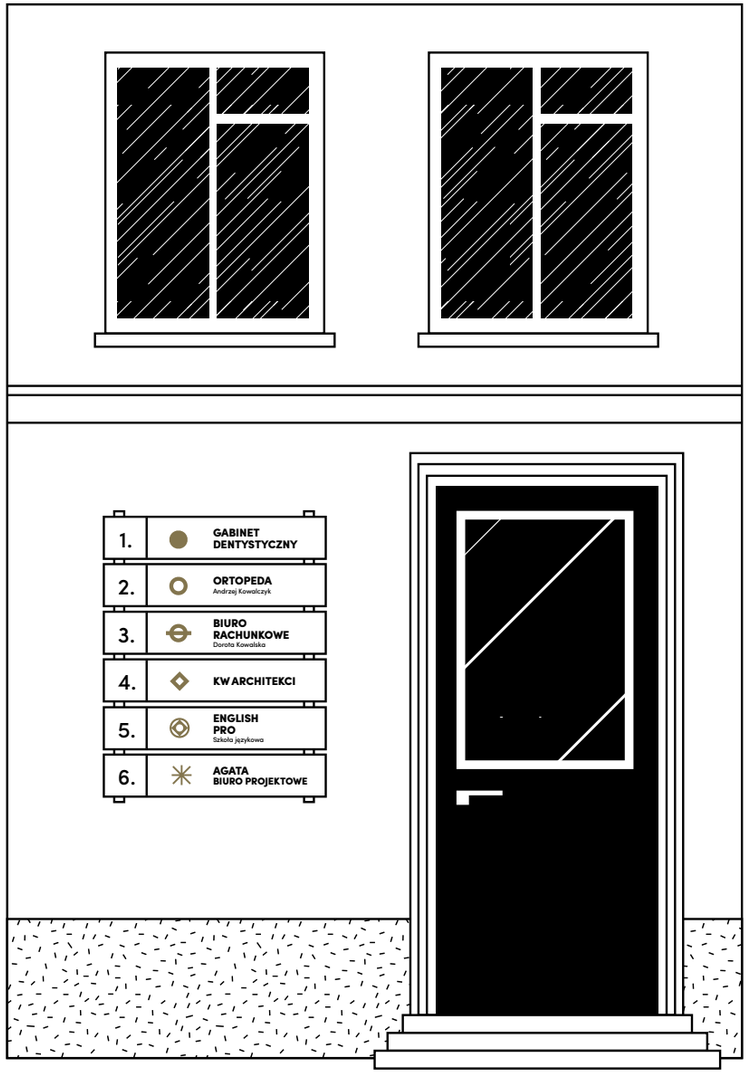
Szyld wizytówkowy powinien znajdować się na parterze, w odpowiedniej odległości (nie mniej niż 0,5 m) od innych elementów informacyjnych, takich jak tablica z nazwą ulicy czy numerem domu oraz tak, jak w przypadku szyldu równoległego pozostawić marginesy względem fasady.

Szyldy wizytówkowe w ramach jednego lokalu powinny być uspójnione pod względem wielkości tablicy (zalecamy, by jedna tablica nie przekraczała 0,1 m^2), materiału i technologii, kolorystyki oraz szaty graficznej.

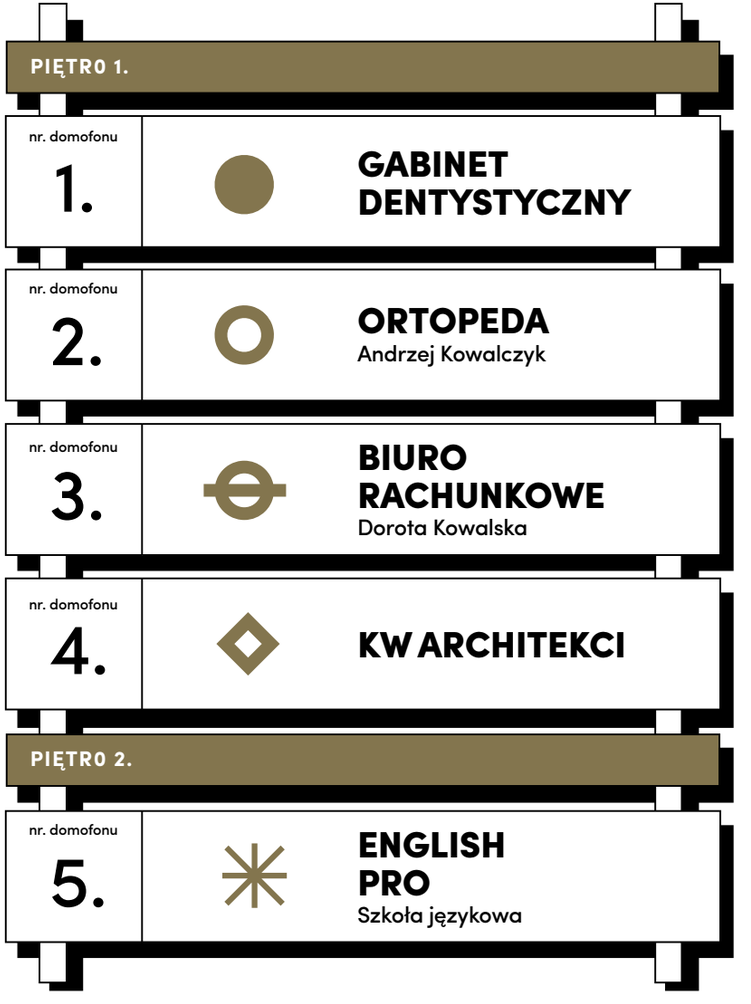

↑ Rys. 28. Szyld kierunkowy.

↓ Rys. 29. Szyld wizytówkowy.

↓ Rys. 30. Elementem indywidualnym dla szyldu wizytówkowego może być logotyp konkretnej działalności, pozostałe części – liternictwo użyte w nazwie, oznaczenia lokalizacji – muszą być uspójnione.

5. Szyld zbiorczy / główny

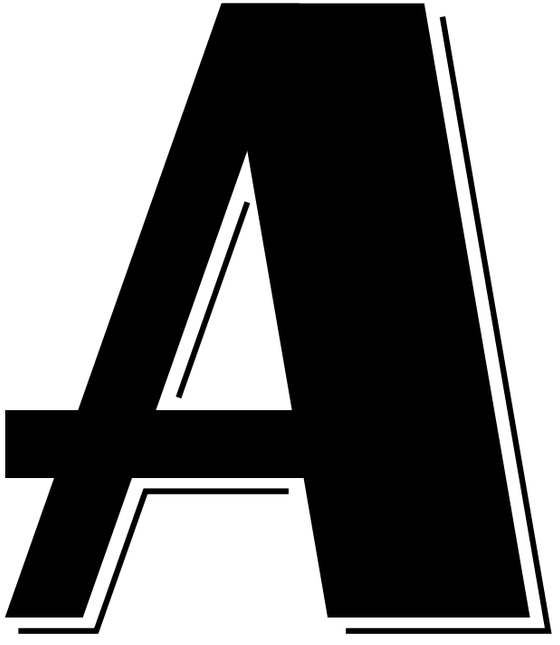
Szyldy: zbiorczy i główny identyfikują działalność prowadzoną w całym budynku, na przykład: centrum handlowe, dom kultury, siedziba firmy, hotel. Szyld główny w każdym wypadku powinien być konsultowany pod kątem projektu, technologii i lokalizacji z Biurem Plastyka Miasta i/lub Miejskim Konserwatorem Zabytków. Na budynku powinien znajdować się jeden szyld główny, a szyldy poszczególnych działalności powinny być zebrane w formę szyldu wizytówkowego lub zakomponowane w sposób systemowy.

→ Rys. 31. Szyld główny budynku dworca.

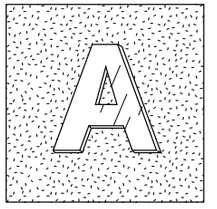

Litera płaska

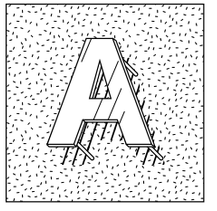
Dowolny kształt pojedynczych liter lub całego szyldu można wyciąć z wielu materiałów maszyną do cięcia wodą, laserem czy frezarką. Szyld z liter płaskich można montować na szpilki z dystansem lub bez, kleić do ściany lub instalować na szynie z profili albo innych systemowych rozwiązaniach na fasadzie. Technologia ta jest wyjątkowo łatwa w dobie wycinania CNC.

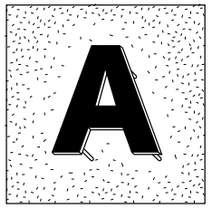
↑ Rys. 32 (A). Litera płaska.

← A1 – litera płaska montowana bez dystansu. Najprostsza i jedna z najtańszych technik wykonania szyldu. Literę płaską można kleić lub kotwić na szpilkach. By zredukować koszty, można wyciąć ją ze stali węglowej i pomalować proszkowo na kolor lub lakierem imitującym metal szlachetny. Często wykonuje się tą techniką szyldy z miedzi, aluminium, materiałów szlachetnych lub innych wodoodpornych materiałów (na przykład dobrze zaimpregnowanego drewna).

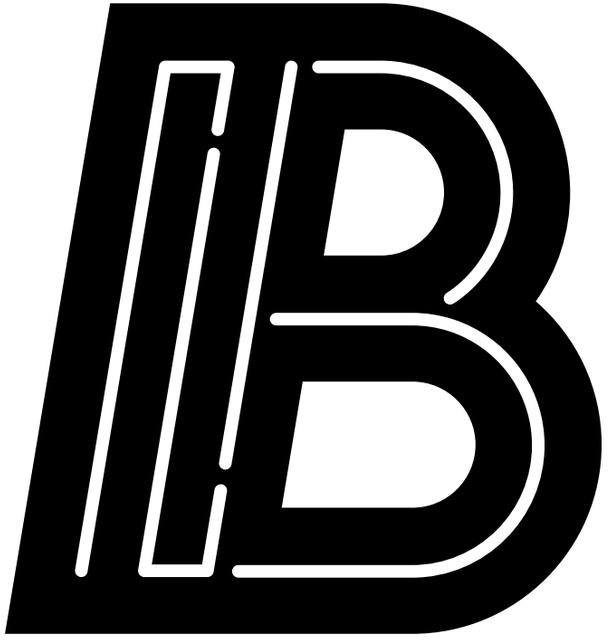
← A2 – litera płaska montowana na dystansie. Bardzo podobna na etapie projektowania i produkcji do opcji A1, różni się montażem. Dzięki kotwieniu można uzyskać dystans, wówczas szyld wydaje się lżejszy i bardziej elegancki. Należy jednak pamiętać, że nieprawidłowe ustawienie może zaburzać czytelność.

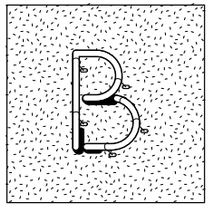
← A2 – litera płaska montowana na dystansie z efektem halo. Technologia bardzo elegancka i czytelna, sprawia, że szyld nie razi, ale jest dobrze widoczny zarówno w dzień jak i w nocy. Montowany na dystansie napis jest podświetlany od strony tła. Jest to rozwiązanie szczególnie polecane do ciemnych szyldów, jednak niezależnie od koloru liter, po zmroku napis będzie wydawał się czarny. Wykonany z dobrej jakości materiałów szyld świetnie prezentuje się za dnia, a po zmroku nabiera nowego charakteru.

Neon

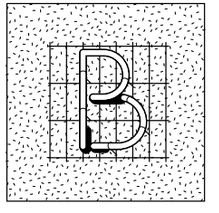
Choć ta forma szyldowa była modna w latach 60. i 70., dziś neon ponownie stał się popularny. Za pomocą rur neonowych uzyskamy efektowny szyld o nowoczesnym, stylowym i atrakcyjnym wyglądzie. Jest to najbardziej skomplikowana technika szyldowa, której ograniczenia mogą wpływać na projekt. Dlatego szczególnie w wypadku neonu projektant powinien ściśle współpracować z wykonawcą, by świadomie dostosować projekt do wymogów technologicznych. Neon powinien wyglądać dobrze w dzień i w nocy, dlatego ważne jest umiejętne opracowanie elementów, takich jak: okablowanie, transformator, elektrody, wsporniki, nawroty. Neony występują w kilku charakterystycznych kolorach. Wykonane ze szkła białego, mogą stać się kolorowe dopiero po włączeniu, za to świecą intensywniej. Neony ze szkła barwionego w masie są kolorowe również, gdy są wyłączone.

↑ Rys. 33 (B). Neon.

← **B1 – bez podkładu.** Jest to najtańsza forma napisu neonowego, ponieważ nie wymaga produkcji podkładu. Dobrze wygląda raczej w dużych formatach, łatwiej wówczas zamaskować elementy instalacji. Ze względu na dużą liczbę kotwień, nie może być stosowana w przypadku fasad wykonanych z użyciem cennych materiałów okładzinowych, takich jak piaskowiec czy tynki mineralne.

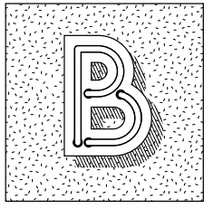
← **B2 – na ażurowej konstrukcji.** Ten sposób montażu pozwala ominąć problem dużej ilości kotwień. Nieco łatwiej również ukryć okablowanie i elementy instalacji. Konstrukcja może być zamaskowana (delikatna, pomalowana na kolor fasady) lub może sama w sobie stanowić element ozdobny. Stosując neon bez podkładu, w przypadku semaforów należy zdecydować się na nieprzezierne tło i dwa neony lub siatkę w formie pionowej żaluzji, która sprawi, że litery nie będą nachodziły na siebie po dwóch stronach znaku, co zaburzyłoby czytelność.

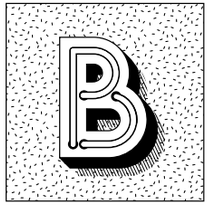
↑ Fot. 8. Neon bez podkładu. Butik „Nadia”.

↑ Fot. 9. Neon na literze płaskiej. Bar mleczny „Słoneczny”.

← B3 – na literze płaskiej. Wymaga zaprojektowania i wyprodukowania podkładu z liter. Jest to rozwiązanie czytelne i eleganckie. Za podkładem można również schować okablowanie, tak, by było mniej widoczne w dzień. Po zmroku światło neonu zostaje wzmocnione przez odbicie w podkładzie, przez co litery stają się wyraźniejsze.

← B4 – w literze przestrzennej. Rozwiązanie popularne szczególnie w okresie świetności neonu. Daje możliwość całkowitego ukrycia elementów technicznych oraz bardzo dobrą czytelność w ciągu dnia. Jest to rozwiązanie najbardziej kosztowne, ale też trwałe, ponieważ litera przestrzenna dodatkowo chroni neon przed niekorzystnym działaniem czynników zewnętrznych.

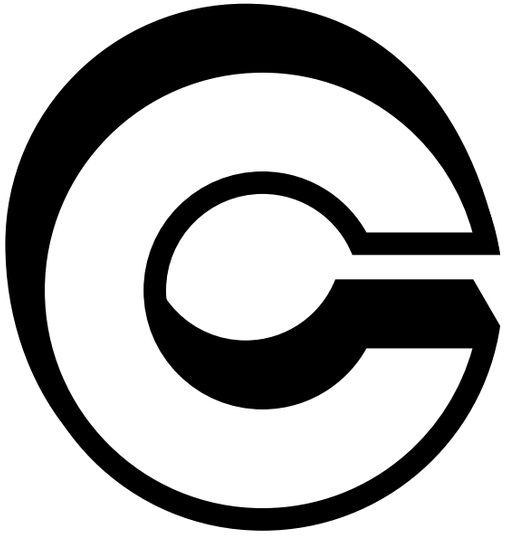
← B5 – w witrynie. Łatwe i eleganckie rozwiązanie dla neonu. W ciemnej zazwyczaj witrynie okablowanie, podkonstrukcja lub podkład stają się niewidoczne. Neon nie jest również narażony na szkodliwe działanie czynników zewnętrznych.

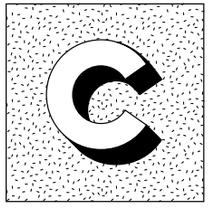
↑ Fot. 10. Neon w witrynie. Kawiarnia „TŁOK”.

Litera przestrzenna

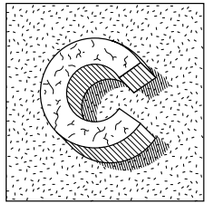
Jest to rozwiązanie trwałe i eleganckie. Zalecane przede wszystkim dla lokali z dużą witryną. W przypadku litery przestrzennej projektant powinien uwzględnić głębokość litery, czyli tak zwaną burtę. Zła proporcja powierzchni frontu do długości burty może zaburzyć czytelność szyldu, zwłaszcza przy niewielkiej literze. Litery przestrzenne dzielimy na pełne – wykonane z takich materiałów, jak marmur, drewno, styrodur oraz puste – na przykład wykonane z blachy.

↑ Rys. 34 (C). Litera przestrzenna.

← C1 – z podświetlanym frontem. Obecnie dość powszechnie stosowana forma szyldu świetlnego. Litery podświetlane są za pomocą diod LED, umieszczonych za frontem wykonanym z pleksi. Światło jest rozproszone i dobrze widoczne w nocy. Rozwiązanie to ma uzasadnienie przy podświetleniu szyldów w lokalach otwartych do późnych godzin, zwłaszcza takich, jak apteki całodobowe, sklepy nocne. W innych przypadkach, spośród szyldów świetlnych zalecamy raczej bardziej eleganckie rozwiązanie – literę przestrzenną z podświetlanym tłem (C3).

← C2 – bez podświetlenia. Pozwala na użycie dowolnego materiału, o ile jest odporny na warunki atmosferyczne. Najczęściej stosowane to: metal, styrodur, dibond, drewno, kamień. Rozwiązanie dość ekonomiczne i uniwersalne.

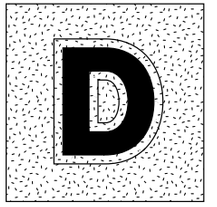
← C3 – z podświetlanym tłem. Forma elegancka i efektowna. Dobrze sprawdza się na budynkach historycznych z bogatą w dekoracje fasadą. Światło podkreśla walory szlachetnych materiałów (takich jak piaskowiec czy tynki mineralne). Tak, jak w przypadku litery przestrzennej bez podświetlenia, brak jest szczególnych ograniczeń co do materiałów. Niezależnie od koloru, po zmroku litera postrzegana jest jako czarna.

Litera malowana

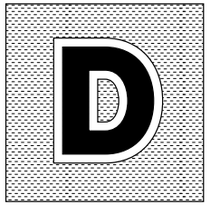
Rozwiązanie tanie, mało inwazyjne i przy zastosowaniu dobrej jakości farb fasadowych – trwałe. Pozwala na osiągnięcie wielu efektów, takich jak wrażenie przestrzenności, uzyskane za pomocą światłocienia lub imitowanie materiałów: stali, miedzi, złota, drewna. Projekt można przenieść na ścianę za pomocą szablonu lub rzutnika. Wprawni malarze szyldów realizują projekty „z ręki". Szyld malowany stosunkowo dobrze znosi upływ czasu.

↑ Rys. 35 (D). Litera malowana.

← D1 – na fasadzie. Szyld w tej technologii można wykonać, gdy łatwo odmalować całą fasadę zarówno przed wykonaniem szyldu, jak i po zakończeniu działalności. Rozwiązanie to nie może być stosowane w przypadku fasady ze szlakiem, żłobieniami, oraz wykończonej z użyciem tynków mineralnych bądź piaskowca.

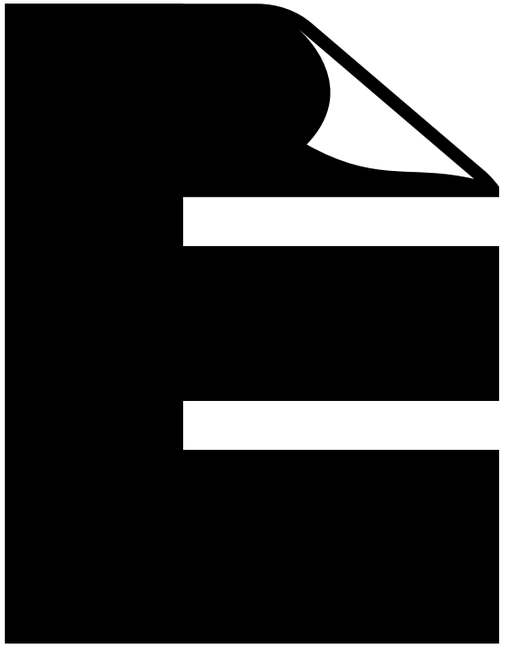
← D2 – na tablicy. Klasyczna forma szyldu. Tablice często miały zdobione ramy i nietypowe kształty. Elegancki efekt wzmocni zamontowanie na front szkła. Nie jest to rozwiązanie dobrze współgrające z architekturą modernistyczną, lepiej sprawdzi się w przypadku budynków w stylu historycznym i zabudowy wiejskiej.

← D3 – na szkle. Technologia historyczna. Kiedyś do wykonania szyldu na szkle stosowano farby olejne. Dziś witryny maluje się za pomocą farb akrylowych, łatwych do usunięcia. Zazwyczaj technologii tej używa się nie tyle do malowania szyldów, co do umieszczania informacji o ofertach czasowych.

Wyklejka

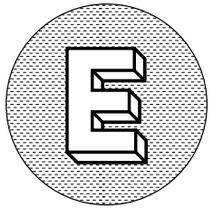
Rozwiązanie tanie, pozwalające na dużą swobodę twórczą. Wzór wycięty w folii i przeniesiony na papierze transportowym lub wycięta ręcznie naklejka mogą być ciekawą i schludną formą szyldu. Łatwość korzystania z tej techniki pozwala również na częste zmiany w treści. Rozwiązanie to jest często wykorzystywane do innych niż szyld główny treści, tj. oferta, godziny otwarcia, menu.

↑ Rys. 36 (E). Litera wyklejana.

← E1 – na szkle. Może być głównym szyldem lokalu. Elegancko prezentuje się przy użyciu metalicznych kolorów, złotego i srebrnego. Lepiej widoczne w witrynie są litery w jasnych barwach.

← E2 – jako element szyldu. Można ją stosować do wyklejania tablicy szyldowej lub szyldu semaforowego świetlnego.

↑ Fot. 11. Bar Słoneczny. Wyklejka w witrynie.

Liternictwo

↑ Fot. 12. Liternictwo Gdyni.

Projektant, który dobiera krój pisma do złożenia szyldu dla konkretnego przedsiębiorcy, bierze pod uwagę kilka czynników. Pierwszym jest rodzaj prowadzonej działalności. Ponieważ charakter liter czyta się tak jak samo słowo, inna typografia będzie pasowała do szyldu zakładu pogrzebowego a inna do salonu sukien ślubnych.

Nie zalecamy jednak stosowania krojów całkowicie oderwanych od charakteru zabudowy: skomplikowane ozdobne liternictwo nie będzie dobrze prezentować lokalu prowadzonego w modernistycznej kamienicy, nawet jeśli pozornie pasuje do rodzaju działalności. Kontekst architektoniczny jest szczególnie ważny dla śródmieścia Gdyni. Na starych zdjęciach widać jak forma liter koreluje z architekturą, ta zaś stanowi dla niej tło. Dawne szyldy urzekają prostotą kompozycji oraz gradacją informacji i stanowią dobry przykład do adaptacji dla współczesnych projektów.

Popularne modernistyczne fonty to: Arial, Helvetica, Futura, czyli tak zwane groteski. Wiele tego typu krojów, płatnych i darmowych można znaleźć w internecie, większość platform umożliwia przetestowanie wybranej typografi i sprawdzenie jak układ znaków prezentuje się w nazwie.

Ostatnim aspektem, którego nie można pominąć jest dopasowanie liternictwa do technologii. Przy neonach dobrze sprawdzą się tak zwane pisanki, czyli kroje naśladujące odręczne pismo, przy literze przestrzennej często stosuje się wyłącznie kapitaliki (wielkie litery).

↑ Fot. 13. Liternictwo na tabliczkach z nazwami ulic.

Kolorystyka

Obok technologii i kształtu liter, najważniejszym elementem szyldu decydującym o jego widoczności jest kolor. Powinien on kontrastować z tłem, czyli fasadą lub tablicą, pod względem waloru (jasny napis na ciemnym tle, ciemny na jasnym). Zwykle nie zalecamy natomiast szyldów kontrastowych pod względem barwy, czyli zestawień czerwieni-zieleni, żółci i fioletu. Ważne jest świadome łączenie barw, tak, by napis był czytelny.

Bezpiecznym wyborem są zwykle szyldy monochromatyczne. Dobrym rozwiązaniem jest również wykonanie szyldu z użyciem barw, które występują w najbliższym otoczeniu. Jeśli na przykład umieszczamy identyfikację na kamienicy o beżowej fasadzie, a w niedużej odległości znajduje się budynek z cegły, można „zacytować" jego kolor w naszym szyldzie.

Kolory, które dobrze prezentują się w mieście, to te naśladujące naturalne materiały: żółć w odcieniu ochry, ceglana czerwień, stalowy odcień błękitu, złoty oraz srebrny. Farby w metalicznych odcieniach dają dodatkowo efekt świetlistości.

↑ Fot. 14. Fragment szyldu kwiaciarni na Hali Targowej. Szyld malowany.

Witryny

↑ Fot. 15. Witryna bistro „Śródmieście”.

Witryna i szyld to Twoja zewnętrzna wizytówka. Dbając o ekspozycję, nie tylko wpływasz na wygląd miasta, ale też zachęcasz klientów do skorzystania z Twoich usług lub do zakupów w Twoim sklepie. Przygotowaliśmy kilka prostych wskazówek jak sprawić, by witryna skutecznie pracowała na Twoją markę.

- **Odsłoń:** wyklejka w witrynie to często stosowane rozwiązanie, na przykład w sklepach sieciowych. Jednak kolorowa folia szpeci ulicę i ogranicza komunikację z klientem. Przezierne okna zachęcają do wejścia do lokalu.
- **Oczyść:** rutyną pracowników dużych salonów jest codzienne czyszczenie witryny ze śladów rąk i zacieków. Zawsze przed otwarciem lokalu sprawdź, czy na szybach nie ma smug i zabrudzeń, czy wnętrze witryny jest odkurzone i schludne. Zadbaj również o chodnik przed lokalem, klienci zwracają uwagę na ład i czystość, i także na tej podstawie oceniają jakość Twoich usług.
- **Oświetl:** od Ciebie zależy, czy zdecydujesz się na światło punktowe, padające na towar, czy na rozproszone, tworzące przyjemny klimat witryny. Sprawdź różne opcje i zdecyduj, która najlepiej wyeksponuje Twój towar.
- **Opowiedz:** witryna to Twoja szansa na sprzedanie towaru przez opowiedzenie historii. Jeśli jesteś rzemieślnikiem, pokaż przechodniom swój warsztat lub zrealizowane usługi – na pewno chętniej zajrzą do środka. Jeśli zajmujesz się handlem i decydujesz się na witrynę produktową, pokaż swoje towary wraz z ceną. Towar powinien być eksponowany na wysokości od 1,5–1,8 metra (to samo dotyczy umieszczania towaru wewnątrz sklepu).
- **Ocal:** nie wymieniaj stolarki drzwiowej i okiennej na plastik. Wszelkie zmiany w budynkach zabytkowych konsultuj z Biurem Konserwatora Zabytków.
- **Otwórz:** latem drzwi do lokalu powinny być otwarte. Jest to detal, który osoby nieśmiałe bądź niezdecydowane może ostatecznie przekonać do wejścia.
- **Odmień:** staraj się wykorzystać różne możliwości prezentacji swoich produktów. Na przykład w okresie przedświątecznym pokaż usługi lub towary, które kojarzą się z daną okazją. Szukaj możliwości sprzedażowej w bieżących wydarzeniach, porach roku, nadchodzących świętach.
- **Omów:** wygląd witryny i szyldu w jednym pasie budynków powinien ze sobą współgrać. Taka wspólnie zaprojektowana całość pozytywnie wpływa na wizerunek każdego z poszczególnych biznesów. Spróbuj porozumieć się z sąsiadami w sprawie elementów, które pomogą uspójnić szyldy i witryny Waszych lokali.

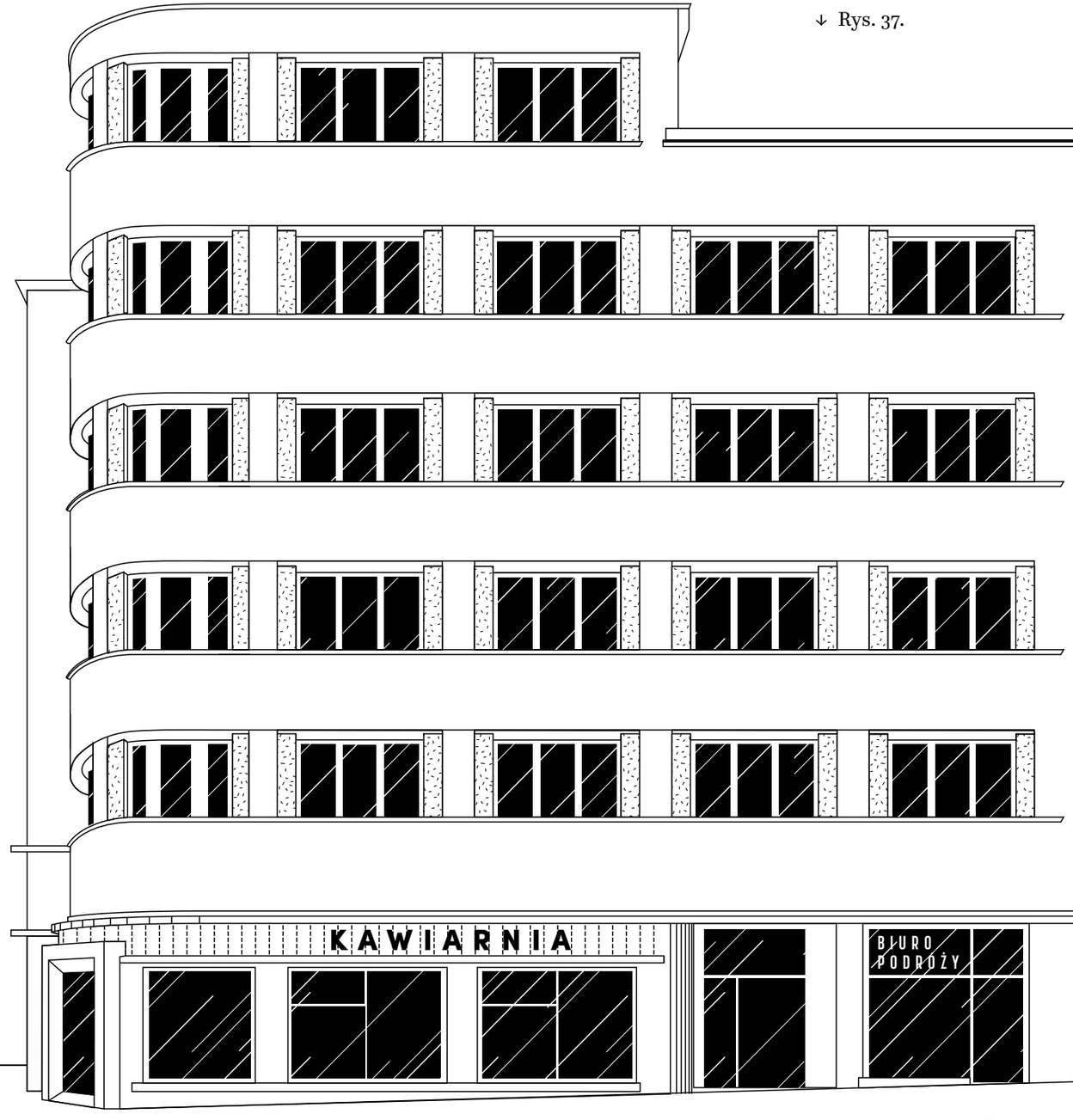
Wybrane przykłady kompozycji na gdyńskich fasadach

Śródmieście Gdyni ma status Pomnika Historii RP. Oprócz kamienic będących flagowymi przykładami przedwojennego modernizmu, znajdują się tu pozostałości zabudowy wiejskiej i kuracyjnej oraz architektura powojenna i współczesna.

W tym dziale na przykładzie gdyńskich budynków prezentujemy różne układy fasad i proponowane lokalizacje szyldów oraz technologie.

Kamienica Franciszka Wegnera, Świętojańska 89

Jeśli parter wraz z witryną są w wyraźny sposób odcięte od wyższych kondygnacji dekoracją architektoniczą (np. gzymsem lub daszkiem), materiałem (rodzaj tynku) lub kolorem, to szyld powinien znajdować się w parterze poniżej tej granicy, np. w nadświetlu lub w witrynie.

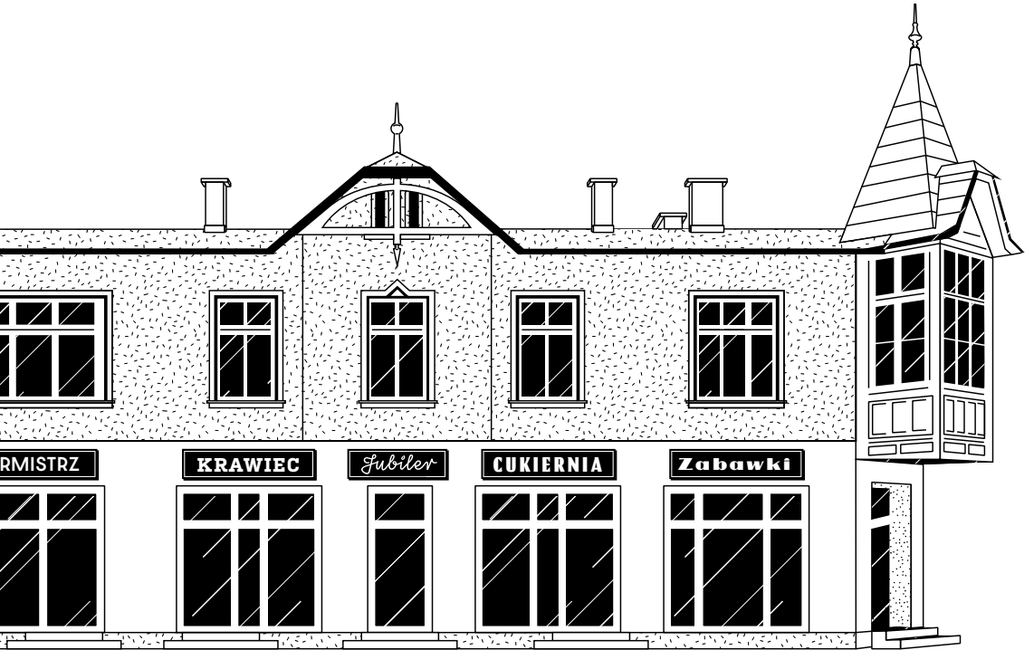
↓ Rys. 37.

Dom Wójta Radtkego, 10 Lutego 21

W przypadku architektury z dużą ilością elementów zdobnych, ważne jest uspójnienie szyldów pod względem technologii i rozmiaru oraz montaż na tej samej wysokości. Zalecamy przy tym tradycyjne rozwiązania nieprzestrzenne (np. szyld malowany) które nie będą konkurowały z dekoracją architektoniczną.

Kamienica Orłowskich, Świętojańska 68

Jeśli pas nad witryną oddziela parter od wyższych kondygnacji, ale nie stanowi powtarzalnego elementu, szyld można umieścić w tym pasie.

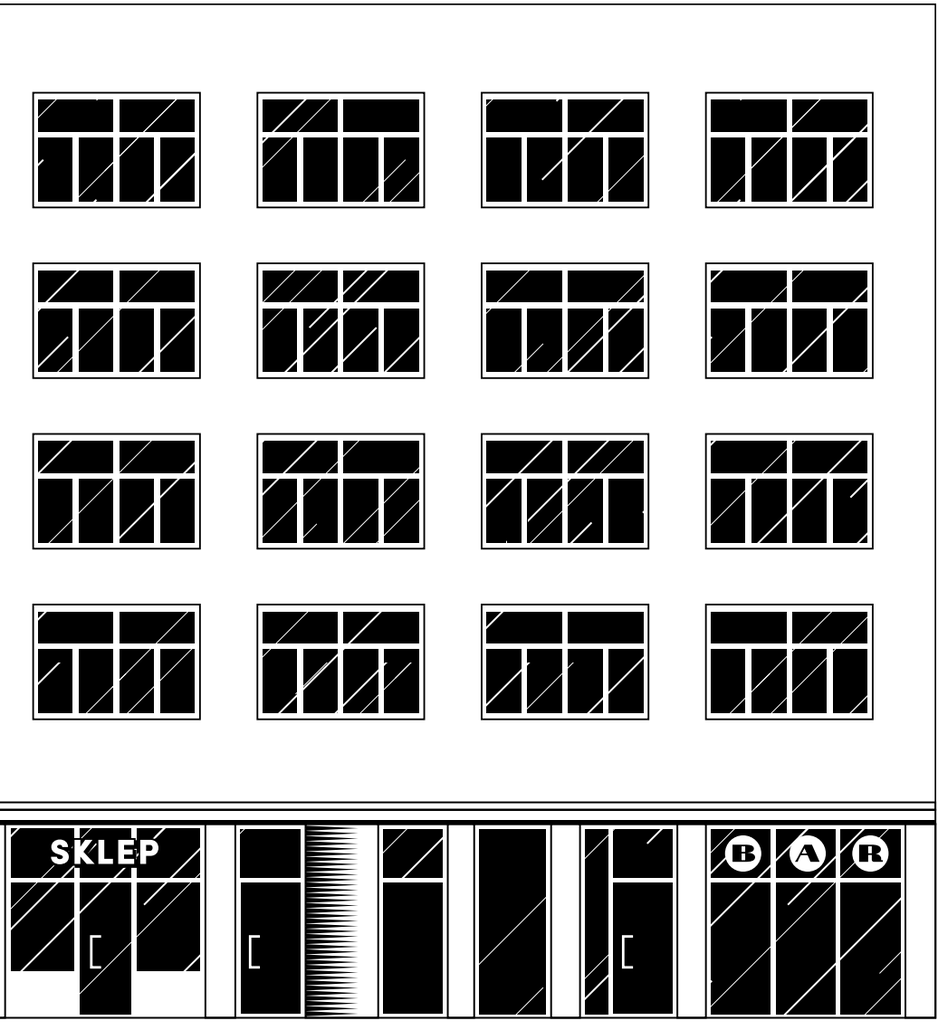
↑ Rys. 38.

↑ Rys. 39.

Świętojańska 75

Jeśli gzyms odcina pas witryny bezpośrednio nad nim, możliwa lokalizacja szyldu to wyłącznie światło witryny bądź nadświetla.

↑ Rys. 40.

Żwirki i Wigury 7

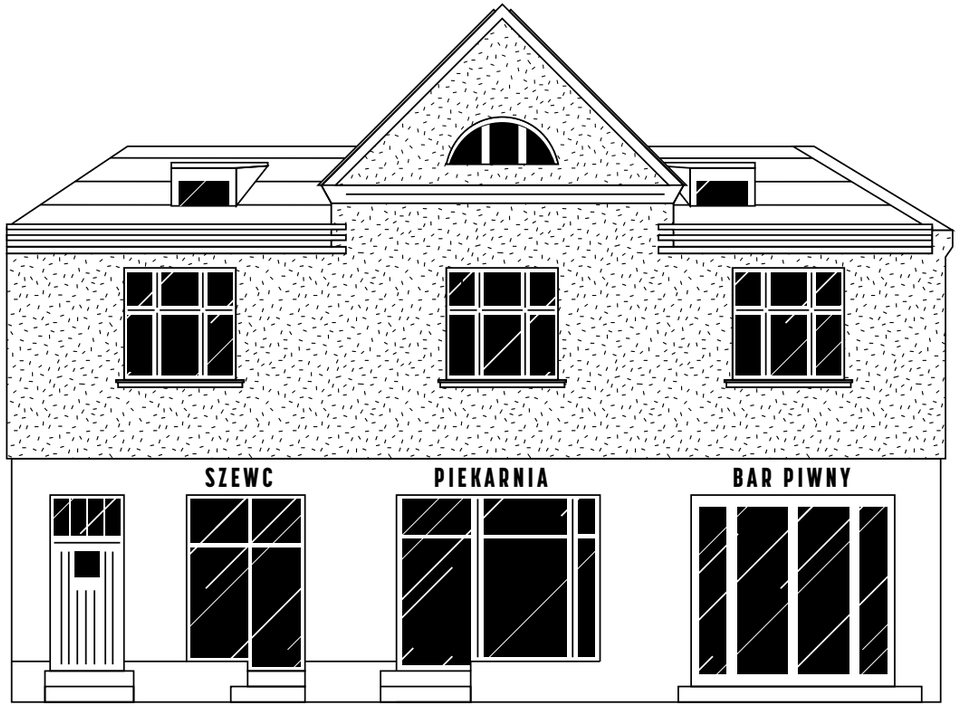
W przypadku budynku, gdzie przestrzeń między gzymsem a witryną jest wystarczająco duża, szyld można umieścić nad witryną z koniecznym uwzględnieniem marginesów. Nie zalecamy w takich lokalizacjach litery przestrzennej i mocowanej na dystansie, gdyż zaburzy ona walory architektoniczne (gzyms jest niewiele wysunięty poza fasadę budynku). Możliwe jest również umieszczenie identyfikacji wizualnej w nadświetlach bądź w witrynie. Ważne, by rozwiązania sąsiadujących ze sobą lokali były uspójnione pod względem lokalizacji i rozmiarów.

→ Rys. 41.

Antoniego Abrahama 23

Przestrzeń na szyld wyznacza uskok pomiędzy parterem a pierwszym piętrem. Fasada spełnia warunki do wykonania szyldu malowanego i taka właśnie tradycyjna forma będzie dobrze prezentowała się na tego typu budynku. Technologia i wielkość oraz lokalizacja powinny zostać uzgodnione między użytkownikami konkretnych lokali. Natomiast szyldy nie muszą być jednakowe pod względem kolorystycznym, ani korzystać z jednakowego kroju pisma.

↑ Rys. 42.

↑ Fot. 16. Szyld malowany i wyklejka w witrynie. Naprawa obuwia.

Świętojańska 9

Umieszczenie szyldu nad witryną lub w nadświetlach z charakterystycznym układem stolarki okiennej zaburzyłoby odbiór walorów architektonicznych kamienicy. Szyld równoległy można w takim wypadku umieścić wyłącznie w witrynie. Alternatywnym rozwiązaniem jest zastosowanie szyldu semaforowego.

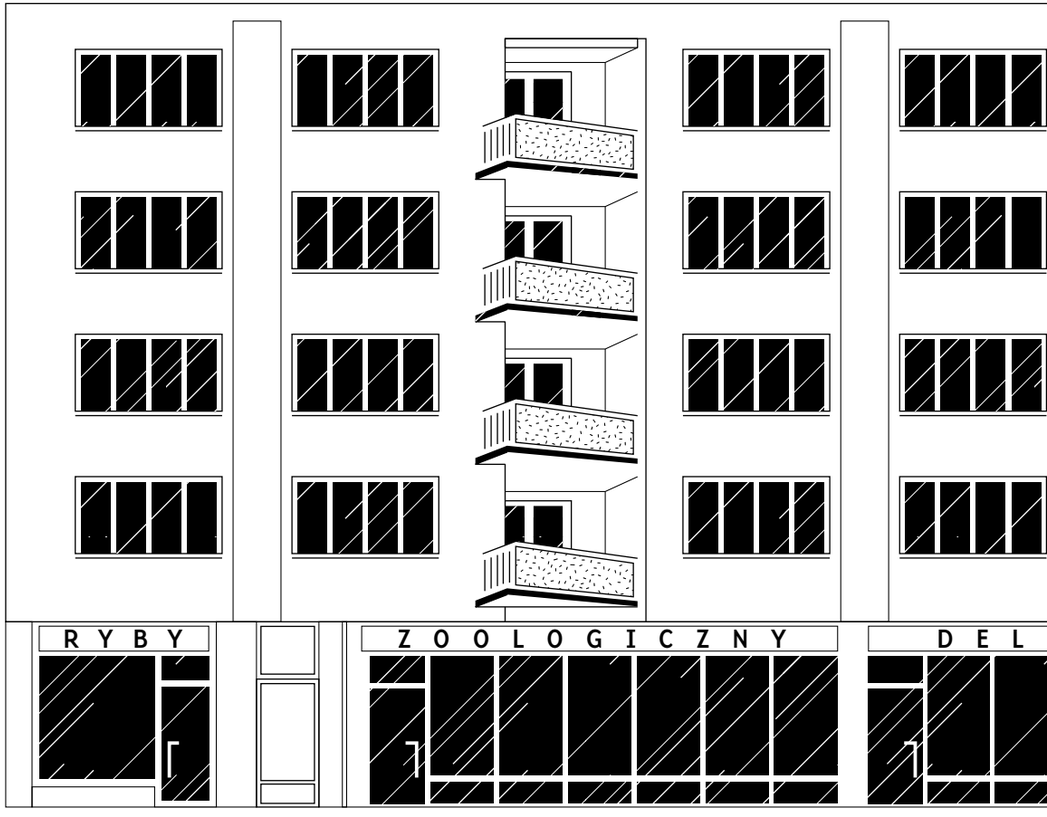

Starowiejska 10/12

Miejsce na szyldy wyznacza dolna krawędź najniższego balkonu. Wszystkie szyldy w obrębie budynku powinny być umieszczone na tej samej wysokości.

← Rys. 43.

↓ Rys. 44.

Szyld: od pomysłu do montażu

↑ Fot. 17. Montaż szyldu.

- **Sprawdź, czy przysługuje Ci szyld indywidualny czy wizytówkowy**
  Jeśli prowadzisz działalność na parterze z wejściem i witryną od strony ulicy, możesz mieć samodzielny szyld. W przeciwnym razie, jedynym rozwiązaniem jest szyld wizytówkowy lub kierunkowy.
- **Znajdź pole na szyld, uwzględniając rytmy i charakter budynku**
  Rytmy i podziały budynku wyznaczają przede wszystkim otwory okien i drzwi. Jednak należy wziąć pod uwagę także pozostałe elementy stanowiące układ fasady i składające się na charakter budynku. Jeśli nie masz pewności, czy lokalizacja, którą wybrałaś/wybrałeś jest odpowiednia, możesz skonsultować się z Biurem Plastyka Miasta już na tym etapie.
- **Projekt i wybór technologii**
  Jest kilka elementów, które powinien uwzględniać projektant. Oprócz charakteru budynku i ulicy, rodzaju prowadzonej działalności, są to również szyldy sąsiadów. Jeśli są zaprojektowane według konkretnej zasady, należy się do niej dostosować, dodając swój szyld.
- **Zgody i pozwolenia**
  Nim zlecisz produkcję szyldu, uzyskaj na podstawie projektu wszystkie konieczne zgody i pozwolenia.
- **Produkcja**
  Produkcję szyldu możesz zlecić w całości lub zamówić wykonanie konkretnych usług u rzemieślników (na przykład osobno cięcie i osobno malowanie).
- **Przygotuj miejsce pod montaż**
  Oczyść i odśwież elewację budynku, tak, by nie pozostał ślad po starej identyfikacji wizualnej. Należy zaszpachlować dziury po kotwieniach, odmalować lub wyczyścić pole pod nowy szyld. Niedopuszczalne jest odmalowanie elewacji w obrębie tylko jednego lokalu. Dopiero na jednolitym czystym tle szyld może wyglądać atrakcyjnie. W budynkach objętych nadzorem konserwatorskim prace remontowe powinien wykonać specjalista.
- **Zamontuj szyld według ustaleń z biurem plastyka i – jeśli budynek jest objęty ochroną – z konserwatorem zabytków**
  Przy montażu pamiętaj, by jak najlepiej chronić elewację budynku.

Procedura

Dobre praktyki i procedura uzgadniania szyldów i reklam na budynkach w Gdyni:

1. Stwórz koncepcję szyldu ze wskazaniem miejsca montażu na budynku.
2. Uzyskaj **zgodę właściciela nieruchomości** na montaż reklamy (np. od Wydziału Gospodarki Nieruchomościami i Geodezji, Zarządu Budynków i Lokali Komunalnych, spółdzielni mieszkaniowej, wspólnoty mieszkaniowej, prywatnych właścicieli).
3. Skonsultuj pomysł na szyld w Biurze Plastyka Miasta.
4. Stwórz projekt graficzny reklamy wraz ze zwymiarowaniem i opisem materiałów, z których wykonane będą urządzenia reklamowe.
5. Sprawdź czy kamienica, na której chcesz umieścić reklamę, jest pod ochroną konserwatorską (możesz to sprawdzić w Biurze Miejskiego Konserwatora Zabytków lub na stronie internetowej Urzędu Miasta Gdyni).
6. Uzyskaj zgodę właściwego konserwatora zabytków dla nieruchomości objętych ochroną konserwatorską:

   a) dla zabytków wpisanych indywidualnie do rejestru zabytków decyzję administracyjną wydaje **Wojewódzki Konserwator Zabytków w Gdańsku**;

   b) dla budynków znajdujących się na obszarze wpisanym do rejestru zabytków decyzję administracyjną wydaje **Miejski Konserwator Zabytków**;

   c) dla obiektów wpisanych do gminnej ewidencji zabytków nieruchomych niewpisanych do rejestru zabytków oraz obszarów ochrony ekspozycji zabytku i obszarów konserwatorskich wyznaczonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego opinię konserwatorską wydaje **Miejski Konserwator Zabytków**.
7. Uzyskaj akceptację **Plastyka Miasta**.
8. W przypadku usytuowania urządzenia w pasie drogowym (np. semafor) uzyskaj uzgodnienie w **Zarządzie Dróg i Zieleni**.
9. Złóż zgłoszenie zamiaru wykonania robót budowlanych niewymagających pozwolenia na budowę w **Wydziale Architektoniczno-Budowlanym** (na budynkach wpisanych indywidualnie do rejestru zabytków, by umieścić tablicę lub urządzenie reklamowe musisz uzyskać pozwolenie na budowę).
10. W celu wykonania robót złóż wniosek o wydanie zezwolenia na zajęcie pasa drogowego w **Zarządzie Dróg i Zieleni**.
11. Zrealizuj szyld lub reklamę.

Wymagane dokumenty (wzory wniosków i oświadczeń), aktualny spis obiektów objętych ochroną konserwatorską są dostępne w odpowiednich wydziałach Urzędu Miasta Gdyni oraz na stronie internetowej Urzędu Miasta Gdyni **www.gdynia.pl**. Wniosek na zajęcie pasa drogowego dostępny jest na stronie internetowej Zarządu Dróg i Zieleni **www.zdiz.gdynia.pl**.

Szczegółowe przepisy dotyczące sytuowania reklam i szyldów na budynku regulowane są między innymi w Ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, Ustawie o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, Ustawie Prawo budowlane, Ustawie o drogach publicznych.

Wyjaśnienie pojęć

Baner – reklama wydrukowana na płachcie materiału.

Boniowanie – dekoracyjne opracowanie muru lub tynku, w wyniku którego powstają poziome segmenty.

Cięcie CNC – cyfrowa metoda pozwalająca na precyzyjne wykonanie szyldu z liter płaskich według projektu. Do cięcia: laserem, wodą, ploterem, wykorzystuje się sterowane komputerowo maszyny.

Dekoracja architektoniczna – zbiór elementów zdobiących budynek takich jak rozrzeźbienia fasady, detale architektoniczne czy szlaki.

Gzyms – równoległy do ściany pas wychodzący poza lico elewacji, zwykle ulokowany pomiędzy parterem a pierwszym piętrem.

Kaseton (szyld kasetonowy) – szyld wykonany najczęściej z profili aluminiowych i pleksi, zwykle ma formę świetlną, jedno z najpopularniejszych i jednocześnie najmniej estetycznych rozwiązań na polskich ulicach.

Krój pisma – potocznie nazywany czcionką, zaprojektowany komplet znaków pisma o jednolitych cechach graficznych.

Materiały okładzinowe – piaskowiec, tynki cementowo-wapienne, tynki szlachetne w postaci kruszywa, spoiw i pigmentów, cegła szara i czerwona, płytki ceramiczne, klinkier, okładziny kamienne.

Monochromatyczny – wykonany z użyciem jednej barwy w kilku odcieniach, w celu uzyskania jednolitego tonu, na przykład skala szarości, sepia.

Nadświetle – górna, nieruchoma i przeszklona cześć pasa witryny, może stanowić miejsce na ulokowanie szyldu.

Neon – gaz szlachetny, a w rozumieniu potocznym szyld świetlny wykonany z giętych rur szklanych wypełnionych gazem.

Reklama – każdy element informacyjny umieszczony na wystawie lub przed lokalem niebędący szyldem (np. wyklejka w witrynie z informacją o bieżących promocjach).

↑ Fot. 18. Wnętrze zakładu kaletniczego.

Od strony ulicy.
Poradnik dobrych praktyk szyldowych

traffic DESIGN

Tekst:
Stowarzyszenie Traffic Design:
Natalia Wielebska
Jacek Wielebski

Ilustracje:
Jacek Wielebski
Paweł Wiśniewski

Projekt okładki:
Stefan Stefaniszyn
Jacek Wielebski

Skład:
Stefan Stefaniszyn

Zdjęcia:
Rafał Kołsut

Zdjęcia archiwalne:
fot. 7, 12
Muzeum Miasta Gdyni

Korekta:
7seas ink:
Lena Barańska

Konsultacja merytoryczna i współpraca:
Biuro Plastyka Miasta:
Jacek Piątek
Patrycja Zielińska
Aneta Bruggemann

Karak Studio:
Bartosz Wołk-Karaczewski (montaż)

Gdyńskie Laboratorium Neonu Artystycznego:
Maciej Mokros (neon)

Jarek Snowacki (witryny)

Mateusz Machalski (typografia)

Publikacja została w całości sfinansowana ze środków Gminy Miasta Gdynia

GDYNIA moje miasto

Gdynia 2018

ISBN: 978-83-942631-9-5

Druk i oprawa:
Drukarnia WL Sp. z o.o.

Użyteczne adresy:

Biuro Plastyka Miasta
plastykmiasta@gdynia.pl

Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków
zabytki@gdynia.pl

Stowarzyszenie Traffic Design
kontakt@trafficdesign.pl

Egzemplarz nieodpłatny

